

Modrý Petr

Na lodi

Kluk se probudil uprostřed noci a zaposlouchal se. Od večera se těšil, že někdy v noci přistanou v přístavu, jak mu říkal táta, a spal neklidně jak za bouře, když se loď houpe nahoru dolů jak houpačka, na kterou jako malí kluci s bráchou nesměli lézt. Čtrnáct dní na širém moři už bylo hodně i na malého kluka, kterému jen oběhnout loď trvalo nějakou dobu. Bodejť by ne, vždyť to po palubě kolem dokola bylo půl kilometru. A když to vzal vnitřkem přes nástavbu, kde to vonělo barvou a kovem a kuchyní a občas byly cítit i námořnické kajuty vodou po holení, zpočnými chlapy, pivem a cigaretami, musel v úzkých chodbičkách na zelené podlaze dávat sakra pozor a stejně se občas bolestivě praštil do holeně o vysoké kovové prahy, které byly u každých bíle natřených železných dveří s pákovými zámky a černým gumovým těsněním kolem dokola, to kdyby do lodi natekla voda, tak aby netekla dál.

V noci přistanou! A z přístavu až nahoru do kajuty ucítí staré známé i neznámé nové vůně a malým zasoleným okénkem vysoko uvidí světla portálových jeřábů i mihotající se světýlka dole v dřevěných budkách, kde sedí špinaví a unavení přístavní dělníci.

Pak si uvědomil, že nemusí poslouchat, protože jestli loď pořád pluje, je cítit. Dole v mašině se pořád točí obrovská kliková hřídel, kterou když mu šéf chlapů od mašiny ukazoval a stál vedle ní, byl stejně veliký jako ona a když motory spalující mazut běží a točí hřídeli, celá loď se bez přestání chvěje a klepe. Na to si zvykneš, řekl klukovi táta poprvé a měl pravdu, jako vždycky, když byl kluk ještě malým klukem.

S tím se nedá nic dělat, řekl klukovi zase kuchař. Chleba na lodi prostě nevykyne, musíme ho dělat jinak. To věčný klepání každý těsto setře se zpátky na placku. A kluk řekl jasně a když poprvé ochutnal lodní chleba, měl pocit, že nikdy, ale nikdy, nikdy, nikdy, nejedl lepší.

Zato zmrzlina se mohla dělat kdykoliv a nestřepala se. Stroj na zmrzlinu, který měl zvenku stejnou šedomodrou barvu jako smaltované kafemlýnsky za pokladnami v samoobsluze Jednota na Starém městě, se uvnitř stříbřitě blyštil nerezem, tiše vrčel a lopatky šlehače míchaly a vyráběly tu nejlepší opravdovou zmrzlinu. Akorát bylo potřeba dávat pozor na karaluky. Taký se jim prý říká rusáci, ale to klukovi znělo divně, i když věděl, že z nějakého tajemného důvodu lidi v Československu ty oprav-

dové Rusáky, tedy Rusy, nemají rádi. Takže když v neděli byla zmrzlina, dal si kolik chtěl – a ono to v tom vedru někdy bylo jediné jídlo, které mu chutnalo, protože když je v poledne čtyřicet ve stínu a na slunci si můžete na rozpálené palubě usmažit vajíčka, opravdu nemáte chuť k jídlu. Ale táta chtěl, aby z kluka vyrostl silný chlap, a tak když ke snídani byly třeba párky z konzervy – moc dobrý, ale ne ke snídani! – dokud nesnědl tři nožičky, nesměl od stolu. A v důstojnické jídelně pravidla platila! Což se hodilo, když byl kluk větší, jak se později ukázalo, ne každý kluk nebo chlap věděl, že má ženě odsunout židli anebo jí pomoci z kabátu a do kabátu, otevřít dveře, a tak.

Ale, v neděli po obědě, kluk odpoledne zašel do kuchyně, kde ve stroji pořád běželo chlazení, sem tam uvnitř běželo i pár karaluků, ale ty lžící vytahal ven a pak stál u ojíněného stroje a cpal se zmrzlinou, dokud nezjistil, že necítí prochlazený krk a zdřevěnělé nohy a už se mu ta jahodová chuť začíná trochu i vracet.

Na oplátku kuchařům pomáhal čistit železné pánve, od chlapů z paluby se půjčila bruska a nánosy spáleniny se vybrousily až na zářivě stříbrné železo. Nikdy potom už kluk podobné mytí nádobí neviděl.

A zmrzlina v Sýrii! Zmrzlinář měl snad přes dvacet boxů příchutí a když se kluka zeptal, jakou by chtěl – teda zeptal, on něco řekl, a kluk mu samozřejmě nerozuměl, ale bylo celkem jasné, na co se ptá – takže když se zeptal, tak malý kluk jenom dál zíral, protože z domova, ze socialistického Československa, kde všechno bylo všech, znal jenom točenou čokoládo-vanilkovou a jahodovou z bufetu Jitřenka, a kopečkovou jen z Prahy z Václavského náměstí, kde Na Příkopěch na rohu seděla paní v bílém silonovém plášti, měla modrá víčka a úplně blond vlasy a bylo jí snad padesát, což tenkrát klukovi připadalo jako skoro smrt. Tehdy se snad všechny bufety jmenovaly Jitřenka, i když se možná spíš měly jmenovat Večernice, protože od samého rána tam postávali chlapi v montérkách a pili pivo a rum a když je nenašel mistr, pili až do večera, ale kluk byl malý a když mu jednou námořníci dali napít piva, prskal to jak chininové tabletky.

Ale k tomu zmrzlináři. Fronta tam nebyla a tak se díval na kluka a pak na jeho tátu v bílé uniformě, černé výložky se čtyřmi zlatými kapitánskými proužky, bílé kraťasy a bílé ponožky v bílých sandálech a pak mávl rukou, ve které měl stříbrnou lžičku a neuvěřitelně rychlým pohybem nabral z každého boxu kousek zmrzliny a podal to klukovi, který pořád mlčel, teď se mu ale navíc otevřela pusa úžasem.

Táta kapitán zaplatil zmrzlináři co si řekl a přidal něco navíc, kluk posvátně držel oplátkový kornout, který vypadal spíš jako velká uříznutá placatice na whisky a s každým líznutím to byla jiná chuť a z toho dne už si jiné chutě nepamatuje.

Kdo ví, kde je konec zmrzlináři, pak tam prý byla válka, říkal táta, snad neválčili těmi tanky, které jsme jim tam tehdy přivezli.

A když byla opravdu dlouhá plavba a bylo hezky a teplo, a bylo vidět, že námořníkům už se z toho začíná motat hlava a pivo nebo whisky večer po šichtě nestačí a ani soutěže ve střelení žárovek ani popáté puštěný film už nestačí, táta kapitán na mapě našel nějaký opuštěný ostrov a potají s kormidelníkem nasměroval loď blízko a když už byl ostrov vidět a byly vidět i stromy na břehu a pěna příboje, vyhlásil zkušební poplach. A námořníci nadšeně naskákali do člunů a vyrazili ke břehu neznámého malého ostrova, kde možná předtím nikdy nikdo nebyl a měli s sebou jen červeně natřenou požární sekeru v každém člunu, takže kdyby tam náhodou bylo nějaké velké dravé zvíře, dopadlo by to kdovíjak. Ale vždycky to dopadlo dobře a daleko od břehu se nehnutě tyčila velká železná námořní loď, která na komínech měla modrý obdélník, v něm bílý kruh a v něm červenou hvězdu. Tuhle vlajku si kluk pamatoval nejvíc. A na nějakém neznámém ostrově v Tichém oceánu leží mezi kameny nahoře nad břehem láhev a v ní je na dopisním papíře Československé námořní plavby s kulatým razítkem, kde je malá kotva a nápis Republika, dětskou rukou napsáno Ahoj, já jsem Petr z Děčína, to je v Čechách a můj táta je kapitán a tady jsme na chvíli přistáli. A datum, duben 1974.

A námořníci se vrátili, nadšení, vykoupání a přivezli spoustu ovoce, které nikdo nikdy neviděl a první palubní důstojník říkal, chlapi já nevím, voní to hezky, ale nikdo nevíme, co se z toho může jíst a námořník, kterému se říkalo globus, protože jednou prohrál sázku a musel se ostříhat dohola, jenomže to bylo v tropech a slunce spálilo kůži na jeho

kulaté hlavě a spálilo mu i vlasové cibulky, jako když na jaře neprší a je teplo a nezaliješ tulipány, takže už mu vlasy nikdy nenarostly a když se vrátil domů, žena se s ním do roka rozvedla. Ale to prý spíš bylo tím, že byl vždycy půl roku pryč a čtvrt roku doma a chlapi říkali, že ne každá ženská to vydrží. Tak tenhle globus řekl dejte to sem a zakousl se do nějakého kulatého ovoce, ale pak hned vyprsknul a huhňavě řekl, asi to nejdřív musí oloupat a námořníci se řehtali a říkali, ještě že to nebyl kokosák.

A to ovoce na tom bylo nejlepší, vlastně ne, nejlepšího toho bylo víc, ale třeba v Indii, když loď kotvila na rejdě a čekala, až bude moct do přístavu, přirazily k boku lodi z obou stran úzké dřevěné čluny a strašně hubení tmaví lidé v nich něco volali a bocman řekl, chtějí prkna, pár jim jich hodte a kluk se divil, protože viděl, že na nedalekém břehu roste spousta stromů, jenomže bocman řekl, to jsou ale železný stromy, ty mají tak strašně tvrdý dřevo, že nejde ani uříznout, natož z toho něco udělat. A námořníci křičeli a ukazovali těm lidem na loďkách, ať uhnou, že jim hodí nějaká prkna, ale lidi na loďkách se strkali a prali a jeden námořník hodil prkno z paluby dolů, což je docela výška a nejbližší člun popojel a ten námořník řekl jen ježíšikriste, protože ten chlápek loďkou dole najel přímo pod padající prkno a to trefilo do obličejce malou holčičku, co seděla na předku úzkého rozhoupaného člunu. Já jsem jí snad vyrazil oko, panebože... a námořník vedle něj, takový obrovský vousatý chlap, kterého se kluk celou plavbu trochu bál, řekl hlubokým hlasem, na to se vyser, i kdyby, oni jsou jen rádi, líp se jí bude žebrot. Ale hlas měl tentokrát nejen hluboký, ale teď i jakoby trochu ochraptělý a kluk měl najednou pocít, že se ho už tak bát nemusí.

A pak se dolů k hladině a čáře ponoru spustil koš na laně a v něm vždycy jedna věc na výměnu. A dole vyndali, co bylo v koši a dali tam něco od sebe. Chceš to taky zkusit? zeptal se po chvíli ten velký vousatý námořník už normálním hlasem kluka a ten jen kývnul. Tak tam dej tohle a zavolej dolů phal! A kluk dal do koše malé hotelové mejdlíčko, které se v něm úplně ztratilo, až se tázavě na námořníka podíval, ale ten jen řekl, dobrý, uvidíš. Tak kluk dolů zavolal phal! a v loďce z koše opatrně vyndali to mrňavé mejdlíčko v obalu a když pak námořník – protože kluk by to sám nezvládl – vytáhl plný těžký koš nahoru na palubu, klukovi se

zatajil dech. Trsy čerstvých žlutých vonících banánů a manga... nejsladší manga, jaká kdy jedl. To všechno za jedno hotelové mejdlíčko, přemýšlel večer před spaním a vzpomněl si na prkno, které trefilo holčičku a najednou mu bylo strašně smutno, ale nechtěl tátu a mámu rušit, tak se jen tiše rozbřečel, až z toho usnul.

A zdály se mu divoké sny, ve kterých od hladiny moře nahoru lítala prkna a svištěla těsně kolem něj a nahoře na nebi byl vír jako uragán, jako maelström a prkna se v něm točila a mlátila o sebe v pekelném rachotu a dolů se sypaly piliny jemné jak peří v polštáři. A zničehonic odněkud připlul obrovský žlutý banán a ty prkna se do něj zapíchaly a ten banán vypadal jak nějaká válečná loď divochů a v tom snu vůbec nebylo divný, že loď je banán a vlny ho ženou přímo na kluka, který je najednou ve vodě, ale nemůže se ani pohnout, jako v těch snech, kdy na něj jel vlak a on ležel na kolejích a věděl, že musí utéct, ale nohy neposlouchaly a ruce se hýbaly strašlivě pomalu, ale i když měl nohy jak z olova a cínu, jak malovaná figurka z hraček po dědovi, nikdy ho vlak nepřejel, buď se hrůzou probudil nebo se sen nějak proměnil.

Jak odlišné byly sny o létání! A o kolik méně jich bylo, než těch strašidelných. Nejstrašnější ale byly ty sny, kde všechno bylo jako normálně, jen najednou kluk potřeboval strašně čůrat, no coby, tak si stoupl třeba ke stromu a čůral, ale najednou se probudil a zjistil, že nestojí u stromu na zahradě, ale leží v posteli, do které se právě počůral a to teplo je mokré a táta se mu bude smát, že se počurává jako malý kluk. A tak vzal prostěradlo a smotal ho a vystrčil ho kulatým okénkem kajuty, že ho hodí do moře a na nic se nepřijde, jenomže venku foukal silný vítr a možná se blížila bouře a tak se stalo, že ten vítr podebral prostěradlo, na kterém v rohu bylo hranaté modré razítko s hvězdou a nápis ČNP a vynesl ho přes bort nahoru k palubě, kde stál bocman, co si v horké tropické noci odskočil na vzduch a na cigaretu a teď na něj skočilo bílé prostěradlo a plesklo mu mokře na obličej a oharek mu vletěl do vousů a bocman zařval a stál a plácal se rukou a na můstku si služba říkala, že to už je opravdu dlouhá plavba.

Druhý den nikdo nic neříkal a kluk byl moc rád. Po snídani zašel k bazénu, který námořníci postavili z trámů a plachty z kamionu vyšmelené

v přístavu s nějakým řidičem, plachta byla režná, měla žlutavě khaki barvu, která na hranách trámů během plavbybledla a námořníci říkali, na novějších lodích už se dělají normální bazény, ale ty jsou zase nahoře na můstku a jsou spíš pro důstojníky, ale ty jsi fajn kluk a když budeš hodnej, chytne te do bazénu malýho žraloka. A pak ho jednou chytili a nikomu to neřekli a dali ho do bazénu, což byla strašná hloupost, protože žralok, aby mohl dýchat, potřebuje pořád plavat a v mrňavým bazénu se plavat nedá a žraloček se udusil a umřel.

A někdy to bylo smutný a někdy zase napínavý, třeba když kluk s mámou tátou a lodí plnou námořníků plul do Tripolisu do Libye a táta byl od začátku plavby nějaký nervózní, což na lodi býval málokdy. Asi se vezlo něco důležitého a asi i zakázaného, protože kousek od Libye – ještě ji tedy nikdo neviděl, ale byla prý už blízko – najednou přiletělo malé americké vojenské letadlo a mělo na křídlech pruhy a taky hvězdu, jenže modrou, a vepředu kulomety a pod křídly rakety, a to letadlo začalo loď obléhat a nalítávat na ni. A táta najednou vypadal, že je nejen hodně nervózní, ale má i strach, což kluka popravdě celkem vylekalo. A táta okamžitě nechal vyhlásit nejvyšší poplach a rozložit českou vlajku na ládovnu a pak se jen čekalo, co bude dál. A kluk se bál, protože nevěděl, jestli ten pilot má u sebe nějaký notýsek a v něm atlas vlajek aby poznal tu českou a řekl si, že českou loď torpédovat nebude, nebo možná – protože lítal opravdu nízko nad lodí – na palubě zahlédl malého kluka jak mu s pusou dokořán mává, nakonec odletěl a námořníci si oddechli a šli si dát vizoura.

A podruhé, to už byl kluk větší, byla loď plná takových dřevěných bedniček s nějakou výbušninou, kterou nevyčuchá ani ten nejvíc speciální policejní pes, a ze které se prý dá něco i vytvarovat jako z modelíny, říkali námořníci, strašně naštvaní, že se na celé lodi celou plavbu nesmí kouřit.

A potřetí, to už byl kluk mnohem, ale mnohem větší, a dokonce, i když se to nesmělo, to tajně fotil, se na loď v Polsku nakládaly tanky. A ty tanky loď ze Štětína nebo tedy polsky Szczecina, vezla do Sýrie, takže byly natřené jinak než naše české nebo ruské tanky, co kluk viděl v televizi anebo v ruských kasárnách v Děčíně naproti jatčám. Tyhle tanky byly

žlutohnědě maskované a kluk vůbec nechápal, jak se do nich vejdou vojáci, protože když pak na širém moři kluka do jednoho z tanků námořníci potají vzali, sotva se do něj vešel a pořád se vevnitř o něco otloukal.

A Jiskra, Jiskra se jmenovala malá loď, která se pak prodala řeckému rejdaři z Pirea, to je přístav u Athén. Další loď se jmenovala Pionýr, někdy ta jména byla legrační, ale klukovi to tenkrát tak nepřišlo. Možná proto, že sám byl nejdřív Jiskra a pak Pionýr. Slibuji dnes přede všemi, jako Jiskra jasná, chci žít pro svou krásnou zemi, aby byla šťastná! Kluk si to pořád pamatuje. Strašný.

A když se plulo tu loď prodat, v přístavu ji prolézali a prohlíželi dělníci a večer se ukázalo, že jeden z chlápků v montérkách byl ten rejdař a milionář, který se chtěl na tu loď doopravdy podívat a večer kluka a tátu a mámu vzal na večeři do jedné ze svých restaurací. Tam ukázal na akvárium a řekl klukovi ať si vybere rybu, a když na jednu ukázal, přišel číšník, který se pořád zdvořile klaněl, rybu vylovil a ani ne za hodinu na obrovském tácu přinesli obrovskou rybu a všude kolem byly talíře se zeleninou, kterou kluk nikdy předtím neviděl, něco, co vypadalo jako divná salátová okurka bylo prý kiwi nebo co, a pak tam byli krabi a raci a zmrzlina a sladkosti, které nikdy předtím a k jeho smutku už nikdy potom nejedl. Ale pak už byl strašně unavený a usínal u stolu a pan milionář rejdař se usmíval a řekl, že tu loď od Československé republiky rád koupí a táta řekl a víte, že máme i loď, která se jmenuje Republika, a osmahlý rejdař se usmál a řekl, já vím víc, než si myslíte. A tu loď koupil a dobře pojistil a do roka jí potopil.

A když kluk spolužákům vyprávěl o Indii a zmrzlině s brouky v neděli, věřili mu to. Brouci byli i ve školní jídelně, tak co. Když vyprávěl, že někdy v neděli ke zmrzlině byly tatranky, taky mu to věřili. Proč by taky ne. Jednou si ale v Mumbai, tenkrát se mu říkalo Bombaj, vzal tatranku na výlet do města. U jednoho parku stály moc krásné paní a táta říkal, že něco prodávají, i když tam vůbec nic neměly, jen sebe. A o kousek dál už zase byla špína a pobíhající psi a děti. A všichni žebrali, jen děti víc než psi. A kluk si vzpomněl, že má tu tatranku. A tak řekl mámě a kluk ji chtěl rozbalit z celofánu a někomu z těch dětí dát, ale než se stačil rozmyslet, nejbližší kluk mu ji vytrhnul z ruky a v běhu a v chumlu dětí

ukusoval a polykal a kdyby byl blíž, bylo by kromě pleskotu bosých špinavých hubených nohou slyšet i jemné šustění, jak ten cizí kluk hltavě v běhu hryzal a polykal tatranku i s obalem a ten bílý čistý kluk v nedělních šatečkách na něj jen vytřeštěně koukal jak mizí v dálce v chumlu dětí, psů a všudypřítomného jemného prachu. Příští neděli už byli daleko na moři, ale stejně si tatranku po obědě ze stolu nevzal. Tohle už klukovi věřilo jen pár kamarádek a kamarádů, ale když ke svačině skoro jako každý den ve škole, dostali bílý modře potištěný igelitový pytlík mlíka a suchý rohlík a kolečko salámu Junior v celofánu, zkoušeli to ukousnout a nešlo to.

Námořníci se nalodují v Polsku nebo v Jugoslávii. Přístavy jako Gdaňsk, Štětín, Ploče a Rijeka kluk dobře znal. Byly si strašně podobné, za šedivým plotem obrovské jeřáby na kolejích s reflektory vysoko na ramenou, všude olejové skvrny a vůně nafty, oleje a železa, rezavé skvrny na zemi, otlučené vagóny a podivně temné nákladňáky, a potom, když se došlo blíž k vodě, lodě. Lodě, všude u mola lodě a v dálce na rejdě další čekající na vykládku nebo naložení. Lodě, které ve své tajemnosti byly nejkrásnější v noci. Temné stíny obrovských železných trupů, reflektory vyřezávající ze tmy ostré hrany i nejasné stíny, šplouchání černé vody po bocích a rytmické úder, když se třímetrový lodní šroub začal zakusovat do vody při pomalém a opatrném odrážení od břehu. Loď z přístavu sama neodpluje, to málokdo ví. Bez bugsíráku se loď, která na volném moři, když vypne motory, pluje setrvačností ještě pět kilometrů, nikdy z přístavu nedostane. Bugsíráky, malé silné remorkéry, loď tlačí čumákem nebo táhnou za manily, manily se tlustá lodní lana jmenují, protože se nejvíc vyráběly ze sisalu na Filipínách, kde je hlavní město Manila, říkal táta. A na ta lana, když se loď upoutá, se navlékají plechové desky, takové poklice, jako kroužky na lyžařské hůlce, aby po laně nemohly na loď vyběhnout přístavní krysy. Takový plechy by měli navlíknout na trap, aby na loď nemohly šlapky, řekl jednou táta v Brazílii, ale máma se na něj podívala, tak už nic víc neřekl. A když pak táta máma kluk šli do městečka, na loď už po trapu vybíhaly holky, a klukovi připadalo, že jsou jen o málo starší než spolužačky z devítky, po kterých od třetí třídy o přestávce s klukama pokukovali. Táta jen zavrtěl hlavou a šel dál. Věděl, že ládovny budou železnou rudou naplněné do druhého dne a námořníci by se k přístavním holkám stejně nějak dostali. Na lodi tuhle plavbu na-

šťestí byl doktor, takže si pak námořníci pro Penicilin nechodili k tátovi. Občas ale stejně někdo nesměle zaklepal na dveře kapitánské kajuty, většinou z toho ale byla vypitá láhev whisky a zahnaný smutek, který přišel jen tak, nebo s telegramem.

A táta pak stál a díval se z okýnka kajuty na nekonečné moře a když za ním kluk přišel, mlčky se dívali spolu a pak táta řekl, ne aby tě napadlo stát se námořníkem.

Jenomže moře není v hlavě, ale v srdci.

A takový křest třeba! Křest, který se líp přežije, když jste byli na vojně a zažili hru na mazáky a zelenáče. Na námořníky a suchozemské krysy. Nebo když vám jsou sotva čtyři roky, takže Neptun je na vás hodnější. Nebo si to aspoň myslí. Neptun a jeho družina... kluk sice věděl, že jsou to námořníci oblečení do všemožných a nemožných oblečků, Neptun má trojzubec pozlacený staniolem z čokolády, námořníci mají oblečky z rozmotaných lan a hadrů na vytírání podlahy, černošská družina jsou pupkatí chlapi natření slunečnicovým olejem z kuchyně a grafitem na mazání věčně prosolených součástí na palubě, tohle všechno kluk věděl, ale stejně se bál. Je to asi podobný, jako když už tušíte, že Ježíšek neexistuje, ale pořád tomu chcete věřit. Tady se chcete nebát, ale někde hluboko uvnitř máte pocit, že přece jen se něco může stát.

Tak kluk pomalu a bázně prošel kolem zástupu budoucích pokřtěnců, kteří stáli za sebou s hlavami v dřevěném žebříku, už byli pocákaní asfaltem a zkaženými syrovými vajíčky, kečupem a hořčicí, octem a zkaženým pivem, smrděli víc než velký chcíplý krab, kterého kluk jednou našel zamotaného do lan a některým se i třásla kolena. A Neptunova družina řvala a byla tím divočejší, čím méně bylo posvátného nápoje ve velikém nerezovém kotli. Máma klukovi druhý den říkala, že pak, když to začalo být hodně divoké, musel táta kapitán, který ten den měl přes slavnostní uniformu navlečený velký a tlustý zlatý řetěz – a prý byl opravdu ze zlata, říkal kuchař – tak pak si musel kapitán vzít čepici a vylézt na kraj ládovny a zařvat na chlapy, ať trochu brzdí, protože když byl mezi novokřtěnci někdo, koho neměli rádi, nejčastěji chlápek, který byl na lodi jen proto, aby poslouchal co kdo říká a říkal to dál, tak

takového chlapíka popadli a opravdu mu dali zabrat, většinou druhý den neobědval a smrděl tři dny. Ale přes palubu ho nikdy nehodili, i když táta kapitán klukovi říkal, že kdyby byl blízko nějaký ostrov, někdy měl chuť sám to udělat.

A vyšetřující Neptunovy družiny měl i gumový zvon na čištění odpadu a tím poslouchal, jak komu kručí v břiše a občas tou gumou někoho lehce bříknul po hlavě. Ale klukovi jen přátelsky pokynul a když přišel blíž a řekl před Neptunem básničku, pokřtil ho jako mořskou sardel, což se klukovi moc nelíbilo, tak dlouho říkal, že je pokřtěný jako mořský koník. Výhoda křtu ve čtyřech letech je i ta, že už to máte za sebou, takže když klukovi nebyly čtyři, ale čtrnáct, sám stál v Neptunově družině. Natřený stolním olejem a grafitem – námořníci říkali, dej si pozor, ať se tím nenapatláš i v trenkách, tak si dal pozor, jenomže v tom strašném vedru se potil, takže když se pak ve sprše svléknul, vykuleně zjistil, že je černý úplně všude. A taky, že mýdlo nepomáhá. Tenkrát se kluk poprvé a snad i naposledy musel celý umýt naftou. Táta mu pak dva dny říkal, že je cítit jak tanker.

A jednou byl taky cítit petrolejem, ale to bylo proto, že stejně jak v té době neexistovaly opalovací krémy a máma kluka mazala slunečnicovým olejem na vaření, takže když odjel z Děčína v listopadu a během pár dní se ocitl na tropickém slunci, spálil se jak kůže malých rybiček, které námořníci v hejnech čeřenem tahali z vody a házeli rovnou do rozpáleného oleje na obrovské pánvi přímo na palubě a tak ohnivým sluncem spálený kluk ze sebe strhával cáry kůže jak jemný šustivý papír, jak zpuchřelou hedvábnou noční košilku a stalo se to vždycky, když z temného mlhavého podzimu vyplul přímo do oceánu, který málokdy býval tichý. A když se slunce opřelo do dohola vystříhané a petrolejem namazané hlavy, protože někde v krámcích za přístavem kluk chytil vši, klukovská hlava zářila a voněla jak lampy kdysi v kajutách na plachetnicích. Naštěstí kluk byl dlouho malým klukem, tak jediné, co na lodi nebo v přístavu chytil, byla mořská nemoc, angína z přechlazené Coca Coly vypité brčkem, protože hrdlo bylo stokrát ohmatané kšeftařem na tržnici, a právě ty vši. Na filcky, jak říkali námořníci, což asi byly blechy, které hnízdlily ve filcu, kterým se někdy ucpávaly škvíry ve dveřích, si musel počkat až na souš a na mnohem později.

Blechy nejspíš měl i kocour Fidel. Kocour Fidel s tátou, mámou a klukem plul na Kubu, kde prý byl hlavní prezident a velitel stejného jména, příjmení měl Castro, co klukovi znělo jako kastrol a měl z toho legraci a říkal kocourovi, že na Kubě je prezident soudruh Hrnc. Jenomže to nedopadlo dobře. Kocour byl šedivě stříbrný a kdo ví, kde se vzal, jestli ho někdo vzal na loď v Gdaňsku, nebo sám vyběhl po trapu a schoval se a až na moři ho vyhnal hlad na palubu.

Táta klukovi říkal, že na Kubě vládne Fidel a ať ho ani nenapadne to jméno říkat, až přistanou. A když přistáli, ukázalo se, že všichni námořníci a důstojníci a i žena kapitána a kapitánský synek musí z lodě na dva dny pryč, protože loď byla plná obilí, které se vezlo pro kubánský lid, který sice jako lidi v Československu měl taky socialismus, ale navíc k tomu měl hlad. A soudruzi na Kubě měli strach z nějakých neznámých brouků nebo co, protože když celou posádku odvezli do hotelů, loď vystříkali nějakým strašným jedem, který zabil všechny brouky, pavouky, možná nějaké ty myši a krysy a jestli na lodi byli černí pasažéři, tak ty taky.

A klukovi řekli, že kocoura Fidela tajně odvezli na břeh, ale asi to nebyla pravda, protože když to říkali, uhýbali očima a navíc, každého, kdo vystoupil na břeh, prohledali dva divoče vyhlížejíci vousatí chlápci se samopaly, takže kocoura by neutajil ani strašně tlustý pan kuchař, protože ten na ně byl nějaký drzý nebo co a i když Kubánci jsou naši soudružští přátelé, jak pak klukovi říkala paní učitelka, kluk pak pozdě v noci, když na hotelu nemohl spát, slyšel jak táta mámě říká, že div ho tam ty zasraný komouši neodpráskli.

A klukovi byly tenkrát asi tak čtyři roky a chtělo se mu brečet, ale nebrečel a bylo mu tak líto, že ani kvůli kocourkovi nebrečí, že se nakonec rozplakal sám nad sebou.

A Fidel zabil Fidela.

A druhý větší zvíře, který kluk při cestách na moři potkal, byl Pedrito. To byla klukova poslední plavba, do Brazílie, do přístavu Macapá na rovníku. Když loď po čtrnácti dnech plavby přistála, šlo se do města. Do města... spíš do městečka. Uličky byly tak zaprášený, že neby-

lo jasný, jestli je pod prachem asfalt nebo udupaná hlína. V jednom krámě na rohu se klukovi strašně líbily jedny džíny. Fakt byl, že se do nich docela soukal a vypadal v nich jak moskýto, ale nebylo jasné, co tím prodavač myslí. Každopádně máma řekla ne a koupila klukovi plandavý a mnohem pevnější džíny, ale to prostě nebylo ono. O kus dál na hácích viselo maso, půlky prasat a čtvrtky krav obalené mouchami v tom vedru už začínaly být cítit. A zase o kus dál měl pán v krabici zvíře, vypadalo jak malá šedivě stříbrná kočka a pán tátovi říkal, že je to ocelot a že za padesát dolarů může být náš. A táta kluka řekl ne a pán řekl, tak za tři kartony cigaret a lahev whisky a táta řekl ne a pán řekl tak dva kartony a lahev a táta řekl ne a pán zaklel a řekl oukej tak tři kartony cigaret a je váš a táta řekl ne, nemůžu na loď vzít ocelota sakra, a šli dál. A o kus dál pán prodával papouška. Amazoňan modročelý, dočetl se kluk později v knížce, kterou mu půjčil námořník, co na loď propašoval papouška Aru. Ten by mohl zobákem štípat dráty, řekl táta, když ho viděl, anebo prsty, dodal a námořníkovi řekl – nic jsem neviděl. A táta toho Amazoňana vyměnil za karton Marlboro a láhev Balantinky a kluk řekl papouškovi ahoj Pedrito a hned se skamarádili. A Pedrito, protože byl papoušek a pták, tak kádl, kdy ho napadlo, což na rameni tátovy kapitánské uniformy nebo na gauči v kajutě nebylo dobře a tak kluka napadlo, vždycky když si Pedrito přičapnul a vykadil se, říct Pedrito šprk! a když mu to takhle říkal týden, zkusil jednou, než si ho vzal na procházku, mu to říct a Pedrito naklonil hlavu a podíval se, jestli jako fakt a pak na bidýlku z násady od košty přičapnul a vypoukl oči a vykadil se. A od té doby už nikdy nikoho nepokadil. A ani neuletěl, protože nebylo kam a bez kluka by mu bylo smutno. Ale to mu nakonec bylo stejně, protože každá plavba jednou končí a i když zrovna ve chvíli, kdy celníci a pasovací kontrolovali kupé ve vlaku, kterým se kluk s mámou vracel z polského přístavu Štětín, a Pedrito v malé krabici z překližky, kterou klukovi vyrobil jeden palubní námořník, zaskřehotal, tak celník dělal, že nic neslyšel, na vyjeveného kluka jen mrknul a šel dál, tak se ukázalo, že máma Pedrita doma nechce a od začátku je jasné, že se prodá. A koupil ho pán, který choval papoušky a bydlel v Horním Oldřichově v Děčíně, přes údolí od baráku, kde bydlel děda a kdysi máma a kde jako čerstvě narozený mimino chvíli bydlel i kluk. A tak Pedrita odvezli a klukovi bylo čtrnáct a nějak mu to asi tenkrát nedocházelo, sice byl smutnej, ale neznal ještě Malého prince, ani lišku, která mu říká, že je

zodpovědný za ty, které k sobě připoutal. A máma měla radost, protože pán za mladého papouška zaplatil čtyři tisíce, což za komunistů nebyly malé peníze. Kluk nedostal nic, jen za nějakou dobu našel pod postelí malé zelené pírkó a zničehonic se mu chtělo strašně brečet.

A Pedrito nebyl jediný kouzelný pták na lodi. Někde v mlze kanálu La Manche na můstku přistál holub s kroužkem na noze a už neodletěl. Námořníci, co měli vachtu, mu dávali vodu do misky, semínka a starý chleba a anglický holub s lodí doplul až do Brazílie a tam odletěl. Kdyby ho chytil nějaký ornitolog, byl by asi hodně překvapený. Ale spíš ho něco sežralo. Ale třeba ne a lítal tam, nudně šedý anglický holub zvyklý na mlhu a zimu, v prosluněné Brazílii mezi zářivě barevnými papoušky.

A jednou kluka, už v deltě Amazonky, něco po setmění cvrnklo do nosu a spadlo to na zem. Tak to opatrně sebral a podíval se a pak vyjeknul, protože to byl brouk a ten brouk blikal. Světlušky kluk znal, ale brouka, který na spodku břicha bliká, viděl poprvé. Ty jsi jak maják, řekl mu tiše kluk a celý večer ho pozoroval a počítal blikání, jestli to není morseovka, ale nebyla a tak ho ráno poslal do vzduchu a brouk zakroužil a vydal se k jednomu z břehů, které byly k lodi blíž a blíž, jak loď dál a dál plula do vnitrozemí Amazonie.

A loď byla železná a táta říkal, že dřív, jakože kdysi dávno, lidi nevěřili, že by železná loď mohla plavat a nepotopila se, protože všichni věděli a kolikrát viděli, jak z dřevěné plachetnice spuštěná železná kotva se zasekne do vln jako nůž, jak albatros letící zprudka pro rybu těsně pod hladinou a komíhavě padá ke dnu a stejně prudce a neodvratně přece ke dnu klesne železná loď, ale ta nemá kotevní řetěz natož albatrosí křídla.

A nejednou potkali dřevěnou plachetnici, pod plachtami nebo s motorem, takže nemusela čekat na vítr jako námořníci nebo piráti kdysi, a jednou potkali plachetnici, na kterou kluk už pak nikdy nezapomněl. Byla bouře, veliká bouře, okénka kajut byla neprůhledná jak o ně bez přestání tloukly vlny, vysoko na můstku, až nahoře, kulaté okénko, které se točilo jak zblázněná gramodeska na nejvyšší otáčky, a odstříkovaly z něj kapky, takže bylo jediné, kterým bylo vidět ven, na všech ostatních oknech marně nahoru dolů kmitaly stěrače jak ukazovátko vzteklé učitelky hudby, bylo to k ničemu, vlna tloukla do lodi jedna za druhou a byla

to jak jízda poslepu, jak skok do vodopádu.

Ale přesto v jedné chvíli hlídka zavolala, loď na pravoboku! loď na pravoboku! a spustila poplach a kluk vyběhl z kajuty, i když mu bylo špatně z toho nekonečného kymácení a komíhání, vyběhl se strachem, co se děje, protože za takové bouře byl na můstku i kapitán a kluk nevěděl, co se stalo a táta byl daleko.

A tam dole ve vlnách, v oblouku, který obrovská, teď s vlnami z boku třesoucí se loď začala opisovat, byla plachetnice, příliš malá na takovou bouři a už příliš nakloněná na to, aby to mohlo dobře dopadnout. A i když byla šílená bouře, bylo vidět, že na palubě je u kormidla přivázaný nějaký muž a v okénkách kajuty se svítí a někdo tam je. Ale záchranné čluny v bouři nespustíš, roztráštěly by se na třísky o bok lodi a házet lana nemá smysl, když ti je vichřice rve z ruky a těžká mokrá lana plandají téměř vodorovně směrem, kterým si je bere vítr. A tak velká železná loď jen zatroubila a shodila dva záchranné samonafukovací vory a radista vyslal polohu a zprávu o situaci a pak velká šedivá vlna, která zničehonic přišla napříč vlnobitím, spláchla ten obraz, jako když z oroseného skla otřeš prstovou kresbu, a tam, kde před chvílí byla plachetnice, plavaly jen utržené oranžové boční bójky a i ty za chvíli odnesl vítr a vlny někam pryč. Večer si kluk do deníku napsal, dnes si moře vybralo svou další oběť, kdo ví, kde tu větu vzal, asi někde ve všech těch knihách, které tak nadšeně četl, na palubě, nahoře vysoko u radaru, kam se nesmělo anebo pod dekou s baterkou, na posteli, která se buď třásla, když bylo moře divoké, nebo jen jemně chvěla, když moře bylo klidné a celou lodí jemně procházelo chvění od obrovské klikové hřídele dole u dna, točící šroubem, který za lodí nechával zpěněnou stopu a táta říkal, kdybys spadl do vody, plav hned pryč od lodi, nebo tě stáhne proud a budeš se točit v tom víru, který za sebou loď nechává u hladiny jak kdyby za sebou táhla točícího se mořského hada, a pak někde daleko za lodí už v klidné a jen zpěněné hladině se vynoříš, ale to už ty nebudeš vědět, protože budeš úplně utopenej.

A kluka při tom povídání i v horku mrazilo a v noci se mu zdálo, jak přepadl přes bort do moře a než se vzpamatoval, proud ho stáhl k lodnímu šroubu, jehož jedna jediná lopatka je třikrát větší než on a ten šroub ho rozseká na kusy a žraloci a jiné dravé ryby, které cítí krev na míle daleko,

sežerou jeho malé tělo do posledního kousku a nebude co pohřbít, možná jen vyšisované námořnické tričko, první vypadlý zub a lehce od slané vody zrezlou rybičku, což je nůž, kdybyste nevěděli.

A pak se probudil, propocený tím šíleným snem a horkem a šel vedle za mámou a tátou, ale nebyli v posteli, tak vyšel z kajuty a tlumeným světlem chodeb až ven, kde to nádherně vonělo svěžím slaným vzduchem a pak uviděl dva stíny, jak se dívají do vody a řekl mámě a tátovi, že nemůže spát a táta ho vzal a postavil na bort a pevně držel a kluk se díval dolů do černočerného moře a třásl se zimou z probuzení a strachem mizejícího snu a dole, tam kde příd' lodi rozevírala temnou hladinu hlubiny, se černé vlny zpěnily a vlny svítily zářivě modrou a zelenou barvou a táta říkal, to je plankton, v noci takhle svítí, a kluk stál bosýma nohama na bortu širokém tak akorát na jeho dětskou nohu, cítil na chodidlech barvu a nánosy soli, tátovy ruce jak ho pevně drží a ty vlny, ty vlny, ty vlny.

Miluju moře, pomyslel si tiše, a najednou měl chuť skočit do těch stříbrných vln, do té modročerné noci, tam někam, kde se hladina protínala s obzorem a dalo se létat v moři a plavat v nebi a cítit vlny a vítr a to, že žiješ.

